

Aan de gemeenteraad
cc. college van B&W
cc. pers

DATUM 17 februari 2021
ZAAKNUMMER 730394
BEHANDELD DOOR J. de Koning
TELEFOON (035) 2902
UW KENMERK -
BIJLAGEN 1
BETREFT Doorontwikkeling Invest MRA naar ROM MRA/NHN

Geachte dames en heren,

Middels deze collegebrief willen we u informeren over de doorontwikkeling van Invest MRA naar een ROM. Graag nemen we u mee in wat deze doorontwikkeling betekent voor de gemeente Hilversum en hoe het proces tot oprichting eruit komt te zien en op welke momenten het college en raad aan zet is. Gezien onze unieke ligging tussen Utrecht en Amsterdam hebben we als college altijd de intentie uitgesproken om zowel aan ROM Regio Utrecht als aan Invest MRA deel te nemen. Nu er sprake is van een doorontwikkeling is het ook een goed moment om u hierover te informeren.

Inleiding

De gemeenten worden geconfronteerd met grote maatschappelijke opgaven (o.m. energietransitie, circulaire economie, digitalisering). De gezondheidscrisis (COVID-19) en in navolging hiervan de economische crisis maakt het belang van samenwerking in het zoeken naar oplossingen voor de maatschappelijke opgaven nog prominenter. De realisatie van deze opgaven kan niet alleen door de gemeente opgepakt worden; samenwerking met private partijen en kennisinstellingen is hiervoor noodzakelijk.

Oplossingen voor deze opgaven zijn op dit moment nog zeker niet volledig bekend. Hierdoor, en door de lange terugverdientijd van oplossingsrichtingen, is er sprake van marktfalen. Om deze reden richt het Rijk de 'investeringsbank' Invest-NL op, die stakeholders gaat stimuleren om de oplossingen in het kader van deze maatschappelijke transitie te realiseren.

Om als strategisch partner van Invest-NL te kunnen handelen, is het nodig om als regio (MRA) georganiseerd te zijn in een passende organisatievorm (investeringsfonds of ontwikkelingsmaatschappij). Deze organisatievorm is ook van belang bij het verwerven van Europese investeringsgelden. De meeste provincies beschikken al over een investeringsfonds of ontwikkelingsmaatschappij. Noord-Holland is nog niet op deze wijze georganiseerd. Utrecht heeft recent die stap gezet met de oprichting van de ROM Regio Utrecht waarvan Hilversum mede aandeelhouder is. Het werkingsgebied van de ROM omvat de provincie Utrecht en de regio Gooi en Vechtstreek.

De ROM's in Nederland:

- In 2019 hebben de ROM's gebouwd aan ecosystemen die economisch en maatschappelijk impact maken en robuust zijn. Met als resultaat meer dan 8.000 nieuwe arbeidsplaatsen en ruim €1,1 mrd. aan investeringen.

- Bij meer dan 700 innovatieprojecten en businesscases waren de ROM's betrokken, onder andere op het gebied van de energietransitie, voedseltransitie, gezond ouder worden, veiligheid en sleuteltechnologieën zoals Artificial Intelligence.
- Er vestigden zich 183 buitenlandse bedrijven met de ondersteuning van de ROM's in Nederland. En de ROM's investeerden afgelopen jaar in 204 innovatieve bedrijven. Hiermee waren de ROM's betrokken bij 59 procent van de bedrijven die afgelopen jaar venture capital wisten aan te trekken.

(Bron: <https://www.rom-nederland.nl/jaarresultaten-2019-bouwen-aan-ecosystemen-met-impact/>)

Gooi en Vechtstreek, met als centrumgemeente Hilversum, ligt in het ellebooggewricht van Amsterdam en Utrecht. De economische ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek hangt sterk samen met de economische ontwikkeling Amsterdam en Utrecht.

Ontwikkelingen in de afgelopen anderhalf jaar

U bent op 21 augustus 2019 voor het eerst op de hoogte gesteld van de intentie van de Metropoolregio Amsterdam om Invest MRA op te richten¹. Sindsdien bent u voornamelijk via de regio Gooi en Vechtstreek op de hoogte gehouden over mogelijke deelname als regio aan Invest MRA, onder andere via een Regio podium bijeenkomst september 2019.

Eind 2019 en begin 2020² is deelname aan Invest MRA (en ROM Regio Utrecht) besproken in het regionale portefeuillehoudersoverleg Gooi & Vechtstreek. De gemeente Hilversum heeft altijd de intentie uitgesproken toe te willen treden, bij voorkeur als regio, maar anders als individuele gemeente, vanuit een regionale optiek. Begin 2020 is besloten niet als regio toe te treden als aandeelhouder omdat een aantal gemeenten dit niet zag zitten (Huizen, Laren, Blaricum), maar de keuze aan de individuele gemeenten over te laten. Hilversum heeft zich in haar rol als initiatiefnemer en aandeelhouder van de ROM Regio Utrecht blijvend opgesteld vanuit het belang voor de gehele regio Gooi en Vechtstreek.

Parallel aan overweging tot deelname aan Invest MRA is door de gemeente Hilversum besloten³ tot toetreding aan ROM Regio Utrecht. Een logische stap omdat de twee constructen complementair aan elkaar zijn. Zowel thematisch als financieel. ROM Regio Utrecht heeft de focus op de hoofdthema's binnen de Regionaal economische agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en waardevolle digitalisering. Invest MRA had in haar oorspronkelijke opzet de focus op circulaire economie en energietransitie. Verder boden de twee initiatieven een financiële scope die complementair is. ROM Regio Utrecht richt zich op projecten met een bijdrage tussen 250.000 euro en 2,5 miljoen euro. Invest MRA had een focus op projecten met een bijdrage tussen de 2,5 en 5 miljoen euro. Op deze wijze ontstond een 'financieringstrap', wanneer de gemeente Hilversum er voor zou kiezen om ook aan Invest MRA deel te nemen. De ROM Regio Utrecht biedt goede financieringsmogelijkheden voor het MKB, Invest MRA bood in haar oorspronkelijke opzet juist financieringsmogelijkheden voor de grotere complexe opgaven. In de besluitvorming over toetreding tot de ROM Regio Utrecht is in het raadsvoorstel deze complementariteit tussen de twee initiatieven geïdentificeerd.

Bij de ontwikkeling van beide complementerende vehikels heeft het college altijd het standpunt ingenomen dat Hilversum als ellebooggewricht met een gelijkwaardige inleg wil bijdragen aan de start van een investeringsfonds (te weten 1 miljoen euro). Voor Invest MRA betekende dat een afwijking van de gevraagde bijdrage (1% van de gemeente begroting).

Verandering van scope bij Invest MRA – doorontwikkeling naar een ROM-construct

In 2020 is er door het kwartiersmakersteam Invest MRA hard gewerkt aan de voorbereidingen tot oprichting van Invest MRA, oprichting voorzien op 1 juli 2021. In het Bestuurlijk Overleg (BO) van het platform Economie van de MRA, najaar 2020, is er - op initiatief van de provincie Noord-Holland - uitvoerig gesproken over het doorontwikkelen van het ontwerp Invest MRA naar een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Geconstateerd is dat een ROM in de gewijzigde omstandigheden logisch en wenselijk is. Directe aanleiding hiervoor vormen onder meer de recente ervaringen met de uitvoering van rijksregelingen (bijv. Corona- Overbruggingslening (COL) en de positionering van de ROM's als belangrijk instrument in de beleidsuitvoering van het ministerie van EZK.

¹ Wethoudersbrief 'Voortgang Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht – Invest MRA', zaaknummer: 485470, bijlage 1

² Portefeuillehoudersoverleg Economie & Innovatie van 1 november 2019, 13 december 2019 en op 28 februari 2020

³ Raadsbesluit op 29 januari en Collegebesluit op 25 februari

In bijlage 1 is toegelicht wat de doorontwikkeling op hoofdlijnen gaat betekenen. Kort samengevat betekent dit dat met de ROM de MRA aansluit op het landelijk netwerk van ROM's, een bredere groep bedrijven in onze regio ondersteund kan worden en de MRA beschikt over een organisatie die rijksregelingen kan uitvoeren. In de beoogde ROM zal ook het ministerie van EZK participeren. Tegelijkertijd blijven de belangrijke uitgangspunten van Invest-MRA – focus op de verduurzaming van onze economie – ook in de ROM overeind.

Duidelijk is dat de scope van Invest MRA verandert. In plaats van Invest MRA wordt nu gewerkt aan het opzetten van een zogenaamde basis-ROM. Oprichting is nog steeds voorzien op 1 juli 2021.

Overwegingen voor 2021

De verandering van scope leidt tot een aantal vragen waar we eerst beter zicht op moeten krijgen voordat deelname opnieuw overwogen kan worden. In nauw overleg met het kwartiersmakersteam van de te ontwikkelen ROM met bijbehorend fonds wordt gekeken wat de doorontwikkeling betekent of kan betekenen voor de bedrijven in Hilversum en regio Gooi en Vechtstreek aanvullend op de activiteiten van de ROM Regio Utrecht. Ook wordt er samen met Almere en Lelystad opgetrokken die in een vergelijkbare situatie zitten. Zij maken onderdeel uit van de ROM Horizon met als werkingsgebied Flevoland, voor ons is dat ROM Regio Utrecht. Op dit moment zijn de werkingsgebieden van de bestaande ROMS in Nederland aanvullend en niet overlappend. Met het Ministerie van EZK wordt besproken wat de consequenties zijn van het nieuwe initiatief.

Vooralsnog ziet het er naar uit dat de doorontwikkeling van Invest MRA naar ROM MRA/NHN zowel financieel (de financieringstrap) als thematisch grotendeels complementair blijft aan ROM Regio Utrecht. Daarmee lijkt deelname aan beide constructen, met een gelijkwaardige inleg, nog steeds aantrekkelijk en waardevol.

Proces van oprichting ROM MRA/NHN en besluitvormingsmomenten

Hoe ziet het proces van oprichting er nu uit en welke besluitvormingsmomenten horen daar bij? In de komende weken/maanden werkt het kwartiersmakersteam aan de verdere juridische uitwerking van de ROM. Het streven is medio Maart in concept de oprichtingsdocumentatie (statuten) uitgewerkt te hebben en de interne reglementen opgesteld (investeringsreglement en aandeelhoudersovereenkomst). Oprichting is voorzien op 1 juli 2021. In kwartaal 2 of 3 van dit jaar zal vanuit de ROM aan de MRA-gemeenten gevraagd worden om tot bestuurlijke besluitvorming te komen voor deelname.

Wanneer we een beter beeld hebben van de mogelijkheden die de ROM en het bijbehorend fonds bieden in relatie tot onze huidige deelname in ROM Regio Utrecht, dan zal het college middels een collegebrief eerst haar standpunt delen. Op een later moment wordt de Raad in de gelegenheid gesteld om (net als bij ROM Regio Utrecht) haar wensen en bedenkingen te uiten over deelname aan de ROM MRA/NHN en het fonds.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlage

1. ROM MRA-NHN (doorontwikkeling Invest MRA)

Retouradres: Strawinskylaan 1779, 1077 XX Amsterdam

College B&W – en in bijzonder de portefeuillehouder
Economie

Datum 2 december 2020
Kenmerk MRA/EZ/2020 - 006
Behandeld door Johan Bos, Martin Bekker, 06 31924103, m.bekker@amsterdam.nl
Onderwerp ROM MRA-NHN / Invest MRA

Geacht College,

Met deze brief willen wij u informeren over de recente ontwikkelingen in het dossier Invest-MRA. Wij beschrijven eerst de aanleiding voor het oprichten van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Daarna noemen we de uitgangspunten van een ROM voor onze regio. Vervolgens noemen we kort de ontwerpvoorwaarden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) voor een ROM.

Er zijn twee bijlagen:

- Wat maakt een ROM?
- Uitwerking basis-ROM

Samenvatting

De afgelopen tijd is er in de regio hard gewerkt aan de totstandkoming van Invest-MRA. Recent is afgesproken om het ontwerp voor Invest-MRA direct door te ontwikkelen tot een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Hiermee sluit de regio aan op het landelijk netwerk van ROM's, kan een bredere groep bedrijven in onze regio ondersteund worden en beschikken we over een organisatie die rijksregelingen kan uitvoeren. In de beoogde ROM zal ook het ministerie van EZK participeren. Tegelijkertijd blijven de belangrijke uitgangspunten van Invest-MRA – focus op de verduurzaming van onze economie – ook in de ROM recht overeind.

Om te kunnen spreken van een ROM zouden er ten opzichte van het aanvankelijke ontwerpvoorstel Invest-MRA enkele extra onderdelen toegevoegd moeten worden. Het gaat daarbij in elk geval om de uitvoering van rijksregelingen als de COL (Corona

OverbruggingsLeningen). Verder gaan wij de komende tijd onderzoeken of en hoe de volgende taken daarbij passen:

- verbreden scope voor business development in lijn met de economische prioriteiten voor de regio;
- verbreden scope en ticketsizes van het fonds: een deel van de investeringen kan plaatsvinden binnen alle sectoren uit de economische agenda voor de regio onder voorwaarde dat dit bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelen;

Aanleiding

In het Bestuurlijk Overleg (BO) van het platform Economie van vrijdag 2 oktober j.l. is er - op initiatief van de provincie Noord-Holland - uitvoerig gesproken over het doorontwikkelen van het ontwerp Invest-MRA naar een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). Geconstateerd is dat een ROM in de gewijzigde omstandigheden logisch en wenselijk is. Directe aanleiding hiervoor vormen ondermeer de recente ervaringen met de uitvoering van rijksregelingen (bijv. Corona-Overbruggingslening (COL) en de positionering van de ROM's als belangrijk instrument in de beleidsuitvoering van het ministerie van EZK.

Deze ontwikkeling geeft de mogelijkheid om als regio in de volle breedte van onze economische stimulering een sprong voorwaarts te maken. We zijn dan optimaal in staat aan te sluiten bij de landelijke en Europese fondsen en overleggen. De mogelijkheden om groen de crisis uit te investeren worden verder vergroot. Het betekent direct een nog grotere impact op behoud en groei van werkgelegenheid.

Staatssecretaris Mona Keijzer heeft recent een brief gestuurd aan alle provincies waarin zij aangeeft € 150 miljoen beschikbaar te stellen voor het versterken van de bestaande fondsen in de ROM's. Dit is bedoeld als crisisherstelmaatregel. Met de oprichting van een ROM voor Noord-Holland kan het 'Noord-Hollandse deel' van deze middelen gebruikt gaan worden.

Uitgangspunten van een ROM voor de MRA en NHN

- De ROM moet duidelijk gepositioneerd worden als een breed instrument voor toekomstige duurzame economische stimulering en als instrument om mee uit de huidige crisis te komen. De budgetten die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt zullen via de ROM in onze regio's terecht komen.

-
- De ROM krijgt daarmee een bredere taak dan het huidige ontwerp van Invest-MRA, zodat aan een belangrijk deel van de criteria van het Rijk wordt voldaan en EZK als aandeelhouder kan toetreden.
 - Daarbinnen moet het 'groene fonds' (fonds voor energietransitie en circulaire economie) een stevige verankering krijgen. Deze scope en focus op het landelijke Invest-NL zijn de aanleiding geweest van het traject tot nu toe. Het huidige draagvlak voor deelname – zowel in de Metropoolregio Amsterdam als in Noord-Holland Noord - is voor een groot deel daarop gebaseerd. Dit draagvlak en de door gemeenten gereserveerde middelen willen we behouden voor de ROM.
 - Bij de inrichting van de ROM wordt rekening gehouden met bestaande organisaties als Amsterdam Economic Board en Ontwikkelingsbedrijf NHN en fondsen als PDENH en AKEF. Bij dat laatste is het bijvoorbeeld van belang om erop te letten dat de ticketsizes van de verschillende instrumenten goed aansluiten.
 - Het is niet vanzelfsprekend dat alle taakgebieden van een 'klassieke ROM' in de organisatie worden ondergebracht. Ten aanzien van de acquisitietaak, in belangrijke mate voor de MRA door amsterdam inbusiness (aib) vervuld, is integratie niet opportuun. Na oprichting van de ROM en een eerste vervolgfase van taakverbreding kan de balans opnieuw worden opgemaakt.
 - Om draagvlak in de regio te behouden en aanspraak te kunnen maken op huidige fondsen (zoals Invest-NL) en de € 150 miljoen van EZK voor fondsversterking is het belangrijk tempo te maken. Dit betekent:
 - 1) Oprichting per 1 juli 2021 van een 'basis-ROM'
 - 2) Verdere ontwikkeling van deze ROM in de jaren erna – mogelijk verbreding met andere taken en functies.

De basis-ROM zal echter wel een duidelijke markering moeten zijn en moet ook direct aan de slag kunnen om investeringen los te trekken.

-
- Ad1) Het oprichten van een 'basis-ROM' op korte termijn is van belang om de energie en het commitment van nu te behouden. Door het pakken van dit momentum is het mogelijk om de middelen die een aantal gemeenten op dit moment hebben gereserveerd voor Invest-MRA, in te kunnen zetten voor de ROM. Door tempo te maken hebben we bovendien snel een instrument waarmee investeringen kunnen worden gedaan, gericht op duurzaam economisch herstel, en dat uitvoering kan geven aan (herstel)regelingen van het Rijk.
- Ad 2): Deze bredere ROM bouwt voort op de basis-ROM. Na oprichting van de basis-ROM wordt onderzocht welke taken en afdelingen, op logische momenten, mogelijk ondergebracht kunnen worden in een brede ROM. Deze verbreding zal ook onderdeel zijn van het gesprek met EZK. Tevens zal de uitwerking hiervan regelmatig besproken worden met de bestuurlijke opdrachtgevers en in het BO Platform Economie.

Ontwerpvoorwaarden voor een ROM vanuit EZK

Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over de uitgangspunten, ambtelijk en bestuurlijk. EZK heeft een positieve grondhouding, deelt de urgentie en erkent dat dit een uniek moment is om met onze regio een stevige organisatie voor de toekomst op te richten. EZK kijkt hierbij ook naar haar eigen standaardcriteria voor een ROM. EZK heeft bijvoorbeeld een voorkeur voor een breder fonds dan het groene fonds in ons ontwerp. In de vervolgesprekken wordt dit nader uitgewerkt. Daarnaast is er een ander tempo van besluitvorming.

EZK zal na besluitvorming in de regio het traject naar Tweede en Eerste Kamer inzetten. Hierdoor is toetreding van EZK op 1 juli 2021 misschien niet haalbaar.

Tenslotte

Voor dit proces zijn 3 bestuurlijk trekkers aangewezen: wethouder Economie Amsterdam Victor Everhardt, gedeputeerde Economie Noord-Holland Ilse Zaal en wethouder Economie Alkmaar Pieter Dijkman. Aan de bestuurlijk trekkers is verzocht om deze operationalisatiefase richting een ROM aan te sturen. Een projectorganisatie van MRA-Bureau, de Amsterdam Economic Board en het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord voert de noodzakelijk praktische werkzaamheden hiertoe uit. De voortgang wordt periodiek aan het Bestuurlijk Overleg van het Platform Economie gemeld.

Wij vertrouwen erop dat met deze brief het belang van een ROM voor de MRA en NHN helder is gemaakt en dat we hiermee stappen zetten in het verder samenwerken en versterken in deze regio. Mochten er nog vragen zijn dan kunnen deze gesteld worden aan het ondersteuningsteam ROM.

Met vriendelijke groet,

Ilse Zaal
Gedeputeerde Economie Noord-Holland

Victor Everhardt
Wethouder Economische Zaken Amsterdam

BIJLAGE 1 – Wat maakt een ROM?

In Nederland zijn er op dit moment 8 ROM's. Hoewel er verschillen zijn qua scope tussen de ROM's kennen ze globaal dezelfde taakgebieden. Onderstaande tabel beschrijft de taakgebieden en toont bij wijze van voorbeeld hoe deze worden ingevuld in Zuid-Holland (als voorbeeld voor de meeste andere ROM's) en hoe deze in de MRA en NHN zijn verdeeld over verschillende organisaties/loketten.

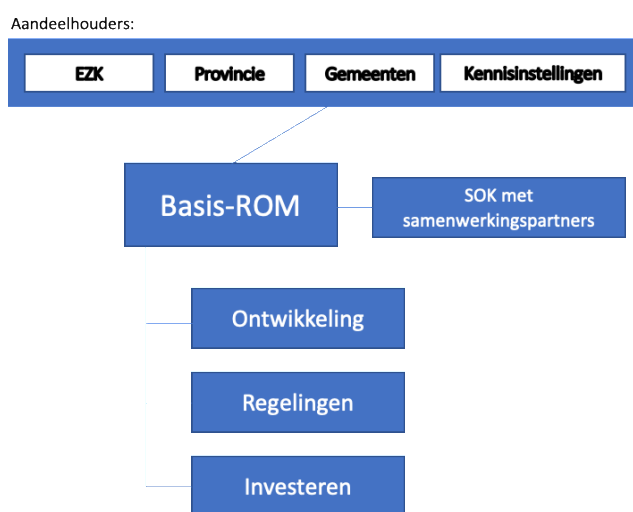
ROM taken*	Uitvoering in Zuid-Holland als voorbeeld voor de meeste andere ROM's	Huidige situatie in de MRA en NHN
Businessdevelopment	InnovationQuarter (IQ) levert breed businessdevelopment en bemenst het loket/toegang voor EU-financiering.	Businessdevelopment in de breedte is niet belegd. Delen van de taken zijn verdeeld over ONHN, PIM Noord-Holland en Horizon.
Investeren en fondsmanagement	IQ levert fondsmanagement voor de fondsen IQ Capital, UNIIQ, ENERGIIQ en het Energietransitiefonds Rotterdam	De bestaande taken zijn verdeeld over diverse zelfstandige fondsen (bijv. het Innovatiefonds, PDENH, AKEF). Er resteert een financieringsgat, zie de vooronderzoeken 'MRA scenario's Invest-NL en 'Routeboek Invest-MRA'.
Internationale acquisitie	IQ verzorgt de internationale acquisitie in samenwerking met NFIA	De taken zijn verdeeld over aib, ONHN en Horizon (niet voor hele MRA).
Rijksregelingen	IQ trekt uitvoering van regelingen zoals de COL	De COL wordt uitgevoerd door een ad-hoc netwerk van partijen
Agendasetting + triple helix (Economic Board Zuid-Holland)	IQ voert secretariaat voor EBZ	Amsterdam Economic Board ONHN

BIJLAGE 2 - Uitwerking basis-ROM

De basis-ROM bouwt voort op het ontwerp zoals initieel gemaakt voor Invest-MRA. Er blijft een expliciete focus op duurzame economische ontwikkeling.

Het ontwerp wordt versterkt door:

- toevoegen taak voor uitvoering van rijksregelingen;
- verbreden scope voor businessdevelopment in lijn met de economische agenda voor de regio
- verbreden scope en ticketsize van het fonds: een deel van de investeringen kan plaatsvinden binnen alle sectoren uit de economische agenda voor de regio (zo lang deze ook een positief effect hebben op de energietransitie of de transitie naar een circulaire economie).

Hiermee wordt de basis-ROM nadrukkelijk gepositioneerd als instrument voor duurzame economische structuurversterking voor het brede mkb.

